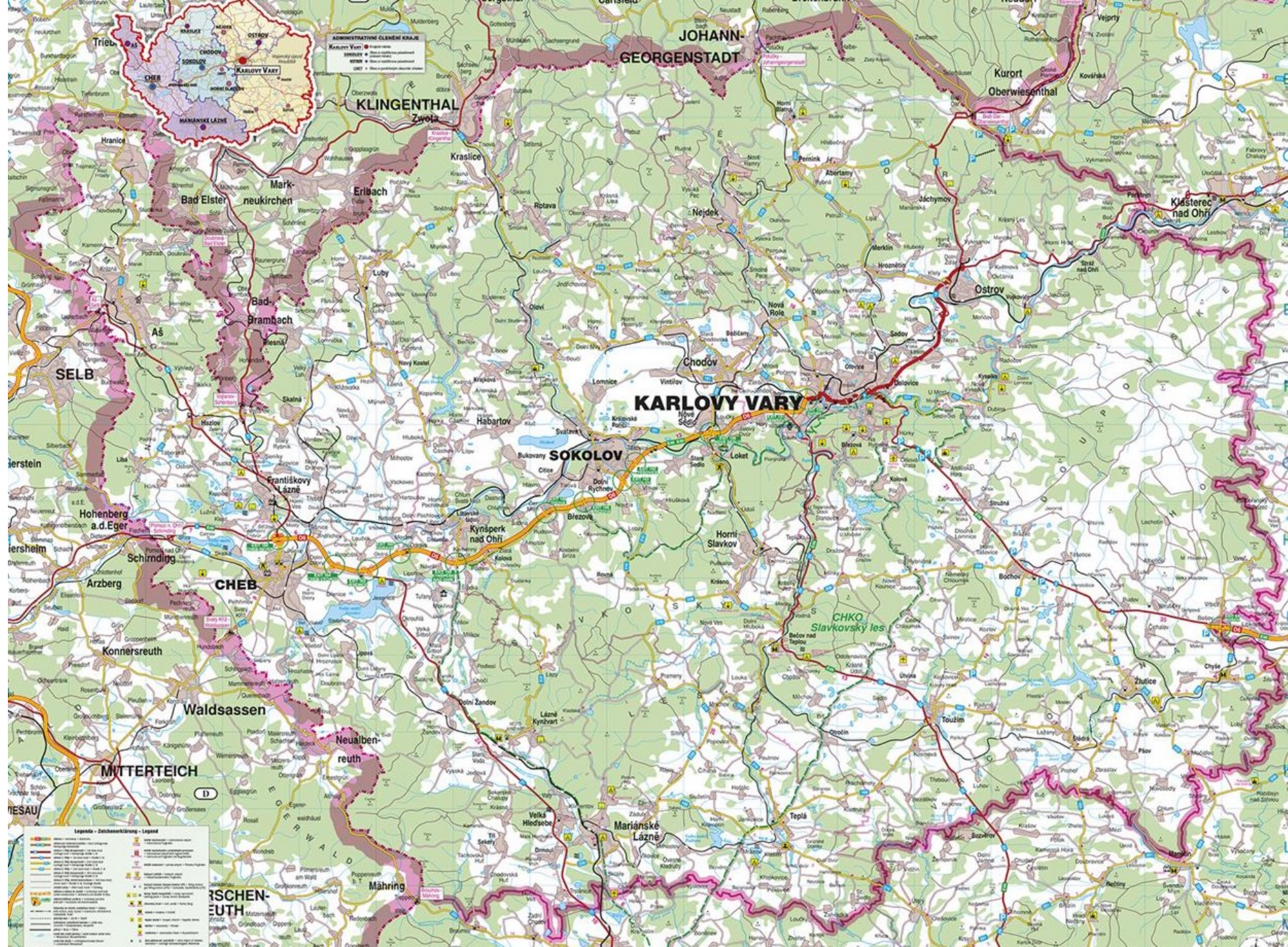

Šlechtické rody Karlovarského kraje

- Karlovarský kraj je dnes známý především svými lázněmi a krásou přírody. Ještě před nástupem moderního lázeňství však bylo toto území centrem hornictví, místem strategicky významných hradů a později okázalých zámků. Za jejich vznikem i proměnami stáli šlechtici – mocné rody, které zde zanechaly nesmazatelné stopy. Některé z nich se do historie regionu zapsaly jako stavebníci a diplomaté, jiné jako průmyslníci, kolonizátoři nebo vojenští stratégové. Společně však utvářely tvář kraje, který dnes stále vypráví jejich příběhy.
- Prvenství mezi rody spojenými s Karlovarskem náleží jistě **Šlikům**. Ti v 16. století vystavěli na Krušnohorsku své hospodářské impérium, postavené na těžbě stříbra. Stali se zakladateli a pány Jáchymova, který ve své době patřil k nejvýznamnějším městům českých zemí. Právě odtud pocházel slavný tolar, mince, jež se díky oblibě rozšířila po Evropě i za oceán a dodnes přežívá v názvu dolar. Šlikové financovali rozvoj hornictví, podporovali vědu a pozvali do kraje odborníky z celé Evropy. Jejich moc však skončila po stavovském povstání, kdy byli potrestáni konfiskací majetků.
- Dalším rodem, který významně ovlivnil dějiny regionu, byli **Metternichové**. Jejich hlavním sídlem se stal zámek Kynžvart, přetvořený v 19. století do honosné klasicistní podoby. Nejznámější představitel rodu, kancléř Klemens Wenzel von Metternich, patřil mezi nejvlivnější státníky Evropy – po vítězství nad Napoleonem určoval podobu politické mapy kontinentu. Kynžvart nebyl pouze letní rezidencí. Metternich zde shromáždil cenné knihovny, sbírky umění i diplomatické dokumenty, které z něj udělaly jedno z nejvýznamnějších šlechtických kulturních center českého západu.
- Do dnešního Bečova nad Teplou přišel v 19. století rod **Beaufort-Spontini**. Jejich přestavby hradu a zámku vtiskly sídlu reprezentativní podobu a přinesly i rozkvet okolních lesů a parků. Paradoxně však právě tento rod stojí i za jednou z nejdramatičtějších kapitol českého památkářství: před nuceným odsunem po roce 1945 ukryli v zemi relikviář svatého Maura. Ten byl znovuobjeven až o čtyřicet let později a dnes patří k nejcennějším památkám České republiky.
- Hrad Loket se od většiny okolních staveb liší svým původem – jednalo se o pevnost královské moci, kde pobývali Přemyslovci i Lucemburkové. Královská kontrola nad Loketem bránila tomu, aby jej ovládl jeden významný rod, přesto se zde v pozdější historii vystřídala řada šlechticů spojených se správou panství. Podobně i Ostrov či Hauenštejn zažily období, kdy byly v držení různých rodových větví či sloužily jako majetková základna menších šlechtických linií. Kromě nejslavnějších rodů se o tvář Karlovarska zasloužila i řada dalších: **Nosticové** – významní průmyslníci a těžaři na Sokolovsku, **Zedtwitzové** – majitelé panství na Ašsku, podporovali řemesla a obchod, **Buquoyové** – správci lesních majetků a ochránci přírodních zdrojů, **Pachtové z Rájova** – menší rod ovlivňující oblast lázní. Každý z nich sehrál v regionu roli odpovídající době – od osídlení po modernizaci průmyslu a zemědělství.
- Ačkoliv druhá světová válka, politické změny 20. století i znárodnění ukončily šlechtické držení většiny zdejších statků, jejich architektura, krajina i kulturní dědictví stále definují charakter kraje. Hrady a zámky dnes slouží jako historické památky, turistické cíle i hrdé připomínky minulosti. Karlovarsko tak není jen zemí pramenů a lázeňských kolonád. Je to kraj příběhů urozených rodů, které během staletí bojovaly o moc, prestiž i bohatství – a jejichž vliv stále promlouvá do podoby regionu.

Seznam šlechtických rodů (13)

Beaufort-Spontiniové
Buquoyové
Cedvicové (Zedwitz)
Clam-Gallasové
Černínové (Czernin)
Lažanští (Laschan)
Metternichové

Nosticové (Nostitz)
Hazlovští (Haslauer)
Pachtové (Pachta)
Pluhové (Pflug)
Rýznburkové (Riesenburg)
Šlikové (Schlik)

Beaufort-Spontiniové

- Beaufort-Spontinové je šlechtický rod původem z Lotrinska. Potomci rodu, který se píše po hradu Beaufort v dnešním Lucembursku a po hradu Spontin (v belgické provincii Namur), žili a působili ve službách Habsburků v Nizozemí, zde požívali titulu hraběte, od roku 1746 prvorozený markýze s důstojenstvím knížete a konečně v roce 1786 byl prvorozenému přiznán titul vévody Beaufort-Spontin. V roce 1816 získali český inkolát (a uznání stavu hrabat, vévodský titul pro prvorozeného jim byl v Rakousku uznán až roku 1876). V Čechách vlastnili od roku 1813 Bečov nad Teplou, od roku 1837 též Toužim. Majetky jim kvůli kolaboraci s nacisty byly v roce 1945 v Čechách zabaveny a dnes žije rod v Rakousku. Heinrich Beaufort-Spontin (1880–1966) se ve třicátých letech 20. století stal členem Sudetoněmecké strany, na Bečově se objevil hákový kříž, oba jeho synové Friedrich a Albrecht pak bojovali ve druhé světové válce v řadách německé armády. Mladší Albrecht padl v Rusku. Friedrich Beaufort-Spontin (1916–1998) neúspěšně žádal po tehdejší ČSSR vydání rodinného majetku, který byl na základě poválečných Dekretů prezidenta Beneše zkonfiskován, cennější kusy nábytku a výzdoby se ocitly v itineráři na zámcích po celém Československu, méně významné kusy byly prodány nebo se ztratily. Beaufortové tak přišli i o relikviář svatého Maura. Tento svatý poklad, za jehož ochránce se považovali, převezli na konci v roce 1888 na český zámek v Bečově nad Teplou. V roce 1939 ukryl Heinrich Beaufort-Spontin relikviář svatého Maura spolu se 130 láhvemi francouzského koňaku a lahvemi vína na Bečově v bývalé hradní kapli Nanebevzetí Panny Marie. Těsně před koncem války odvezl část majetku do Rakouska, relikviář však zůstal v sutí hradní kaple. V roce 1984 Christian Beaufort-Spontin se svolením svého otce Friedricha Beaufort-Spontina pověřil Dannyho Douglase, aby se pokusil vyjednat vyzvednutí a vývoz relikviáře svatého Maura z komunistického Československa. Výsledkem však bylo, že relikviář objevili v roce 1985 českoslovenští kriminalisté.

Zámek Bečov nad Teplou

Relikviář sv. Maura

Buquoyové

- Buquoyové jsou starý francouzský rod z hrabství Artois, který se původně psal de Longueval či de Vaux a Bucquoy. (V českém prostředí se neujala výslovnost podle původní francouzské výslovnosti [bykua], ale jméno se četlo podle obvyklé české výslovnosti [bukvoj].) V 16. století se hrabství Artois stalo součástí Španělského Nizozemí, kde byl Maxmilián z Longuevalu roku 1580 povýšen do hraběcího stavu. Jeho syn, císařský generál Karel Bonaventura hrabě Buquoy přišel do Čech s katolickými vojsky v roce 1618, v době třicetileté války, a v únoru 1620 dostal zkonfiskovaný majetek Petra ze Švamberka jako úhradu císařova dluhu za nevyplacený žold. Založil tak českou větev rodu a úspěšně vedl císařská vojska v bitvě na Bílé hoře. Od počátku 18. století pak tento prohabsburský rod stále více přesouval svůj zájem z držav ve Španělském Nizozemí na majetky ve střední Evropě, a v Českém království se tak Buquoyové stali jedním z nejvýznačnějších rodů. Rodové jméno de Longueval má rod podle hradu a malé vsi Longueval nedaleko Amiensu. Bucquoy je jméno francouzské obce nedaleko od města Bapaume, ale také jméno panství Grand-Bucquoy a Petit-Bucquoy, která zakoupil roku 1567, resp. 1580 pán Maximilien de Longueval, 5. baron de Vaulx a která byla královským listem Filipa II. Španělského, daným v Badajozu 20. června 1580, povýšena na hrabství Bucquoy. Prvním známým členem rodu je Arthus sire de Longueval žijící mezi lety 1070–1097. Od tohoto zakladatele rodu pochází všechny větve dodnes žijících pánů de Longueval např. von Buquoy z Českého království, de Bucquoy z Pikardie, de la Barre z Flander, le Bossu a d'Escoivre z Artois a jejich linie de Thenelles, de Brache, d'Haraucourt, de Penin et la Vasserie a další. Přirozeně vzhledem ke stáří rodu se vynořili první páni z Longuevalu z temnot dějin, jak vyplývá z historických dokumentů archivovaných v Lille a Arrasu (severní Francie) v roli rytířů vlastních malou tvrz Longueval a dvě vesnice Longueval a Framerville. ...bastions d'entrée d'une fortification. Česky: „...tvrz obehnaná hradbou“.

Horní hrad (Hauenštejn)

Cedvicové (Zedwitz)

- Zedtwitzové (též Cedvicové, Zedvicové) jsou německý a český šlechtický rod, jehož existence je prokazatelná již ve 13. století. Rodina se rozdělila do několika linií. Zedtwitzové pocházejí ze Saského Fojtska (a také Regnitzlandu), kde existovalo panství Zedtwitz. Zedtwitz je dnes jméno vesnice, spadající pod obec Feilitzsch v zemském okrese Hof. Zakladatelé rodu pravděpodobně pocházejí z družiny fojtů z Weidy, která do Bavorska přišla z durynské obce Veilsdorf. Podobnost s erby rodin z Feilitzsch, z Heydte, z Roeder (a možná i z Perglas) tomu napovídají. První zmínka o Zedtwitzích pochází z roku 1235, konkrétně o rytíři Jiřím z Zedtwitz. Jako další je zmiňován Berthold z Zedtwitz, a to 13. října 1288. V roce 1377 je Petrem z Zedtwitz odštěpena část rodiny, která se přesouvá do Čech, a získává vliv v Aši, Kopanínách, Doubravě, Krásné a v Podhradí. Jméno rodu Zedtwitzů pochází ze složení slov zed (zed') a vice (ves), což znamená obezděná vesnice. Šlechta tak převzala jméno německé obce, kde vznikla. Jedna z větví se v 19. století rozdělila do sídel v Moravanech na Váhom (Slovensko) a v Doupově. Po zákazu užívání šlechtických titulů v Československu po první světové válce znamenal odchod Zedtwitzů z českého území. Dnes jsou členové rodu rozseti po celém světě. Majetek rodu Zedtwitzů zahrnoval panství v Ašském výběžku a okolí (Bavorsko, Chebsko) s hlavními sídly v Aši, Kopanínách a v Podhradí (dříve Neuberg). Rod vlastnil rozsáhlé pozemky a zámky, například v Aši, které se postupně přestavovali. Po druhé světové válce byl majetek zestátněn, zámky chátraly a v současnosti jsou v různých fázích záchrany, často ve vlastnictví soukromých majitelů nebo obce.

Zámek Kopaniny

Clam-Gallasové

- Clam-Gallasové je jméno někdejšího českého hraběcího rodu, jedné z linií původně rakouského šlechtického rodu Perger-Clamů z Korutan, která v roce 1757 převzala jméno vyhaslého italského rodu Gallasů a zdělila jejich převážně česká panství. Linie Clam-Gallasů vymřela roku 1930, zatímco linie Clam-Martiniců pokračuje. Rod hrabat z Clamu svůj původ odvozují od starobylého rodu původně z Korutan, který vzkvétal pod jménem Pörgerové (Pergerové), urození páni z Höchenpergu, až do první poloviny 14. století, poté však odtud byl při vnitřním štěpení Korutan vypuzen. Rod se poté usadil v Rakousích nad Enzí. Praotcem rodů Clam-Martiniců a Clam-Gallasů je svobodný pán Štěpán Perger, syn Konráda Pergera († 16. listopadu 1521), který je jako první z tohoto rodu zmiňován písemně. Jedna část rodu přijala roku 1757 jméno vymřelého rodu hrabat Gallasů z italského Tridentska. Jejím zakladatelem byl hrabě Kristián Filip Clam-Gallas (1748–1805), synovec posledního člena rodu Gallasů hraběte Filipa Josefa. Byl podobně jako jeho syn, nejvyšší maršálek Království českého a předseda Společnosti vlasteneckých přátel umění Kristián Kryštof (1771–1838) mecenášem hudby a orchestrů v Čechách a také Ludwiga van Beethovena, který věnoval hraběnce Josefíně Clam-Gallasové dvě skladby. Mezi významné členy rodu náležel generál jízdy Eduard Clam-Gallas (1805–1891), který roku 1850 vyženil část majetku Ditrichštejnů. Rodina vymřela v mužské linii Franzem Clam-Gallasem (1854–1930). Majetkové těžiště rodu leželo v Jizerských horách, kde Clam-Gallasům patřil zámek Frýdlant, hrad Grabštejn, zámek Lemberk a okolí Liberce a některá drobná či rozptýlená panství jako Obříství, Velké Klecany a Žďár nad Sázavou. V letech 1762–1765 nechal hrabě Kristián Clam-Gallas přestavět zámek Dětenice v pozdně barokním slohu. Kromě množství panství vlastnili Clam-Gallasové také architektonicky významné městské paláce v Praze a ve Vídni. Majetek posledního hraběte v Československu byl zabaven v roce 1945 jeho dcerám, které byly nuceny uprchnout do Rakouska. Rodina Clam-Gallasů neměla rozsáhlý majetek přímo v samotných Karlových Varech, ale její vliv se v oblasti lázeňství a kultury projevil podporou lázeňské péče a stavbou empírového gloriolu pro vévodkyni Dorotheu Kuronskou.

Dorotin altán v Karlových Varech

Černínové (Czernin)

- Černínové z Chudenic (též Czerninové z Chudenic, německy Czernin von und zu Chudenitz) jsou starobylý český šlechtický rod připomínaný od 12. století. Jejich nejstarší sídlo Chudenice jim patřilo více než 650 let (1291–1945). Později dosáhli hraběcího titulu (1624) a vlastnili rozsáhlý majetek v různých částech Českého království. Zakladatelem rodového bohatství v 17. století byl významný diplomat a dvořan Heřman Černín (1576–1651). Jeho nástupci na svých statcích zanechali řadu významných památek barokní architektury (Černínský palác, Humprecht, Krásný Dvůr, Kozel). Po hospodářském úpadku v první polovině 18. století poklesl jejich význam, ale později se znovu zapojili do veřejného života. Významnou osobností byl Otakar Černín (1872–1932), předposlední rakousko-uherský ministr zahraničí. Ještě na počátku 20. století patřili Černínové vedle Schwarzenbergů k největším velkostatkářům v Čechách. V roce 1945 většina černínského majetku v Československu propadla konfiskaci. V jedné linii patřily Dymokury Černínům do roku 1948 a byly pak restituovány po roce 1989. Současným představitelem této vinořské linie a majitelem Dymokur je senátor Tomáš Czernin (* 1962). V dalších liniích žijí členové rodu v Rakousku, Německu, Velké Británii, Portugalsku nebo USA. Hlavou celého rodu je Karl-Eugen Czernin (* 1956 Vídeň), který v roce 2009 po mimosoudní dohodě získal zpět do svého majetku zámek Lázeň u Chudenic a využívá ho jako letní sídlo. Černínové patří k rozrodu Drslaviců, k nimž patří rodiny Švihovských z Rýzemberka, pánů ze Žinkov nebo Zádubských ze Schönthalu. Prvním doloženým předkem je Drslav, v letech 1160–1165 kastelán plzeňského hradu. Sledovatelný rodokmen Černínů začíná až v polovině 14. století, kdy postupně získávali statky v západních Čechách. Podle rodových sídel se v 15. století začaly označovat rodové větve **tasnovická**, radnická, chudenická a nedrahovická.

Zámek Stružná (Kysibl, Gießhübl)

Lažanští z Bukové (Laschan von Bukowa)

- Lažanští z Bukové jsou český šlechtický rod. Původně vladykové ze západních Čech dosáhli v 17. století panského stavu (1630) a nakonec říšského hraběcího titulu s právem palatinátu (1637). V několika generacích potomků prvního hraběte Ferdinanda Rudolfa Lažanského se Lažanští uplatňovali v zemských úřadech, prosluli také jako barokní mecenáši s vazbami na přední umělce z různých oborů (Jan Brokoff, Jan Baptista Mathey, Petr Brandl). Nejvýznamnější stopu zanechali v Manětíně, kde počátkem 18. století podnikli radikální přestavbu města a zámku. Manětín spolu s později získaným Rabštejnem (1748) a Chyší (1766) patřil ke stěžejním rodovým majetkům až do 20. století. Od konce 18. století zastávali členové rodu nejvyšší funkce ve státní správě, Prokop I. Lažanský (1741–1804), byl nejvyšším purkrabím a nejvyšším kancléřem, jeho synové Prokop II. Lažanský z Bukové (1771–1823) a Jan Nepomuk Lažanský (1774–1830) zastávali také vysoké funkce ve státním aparátu, v další generaci byl Leopold I. Lažanský (1808–1860) dlouholetým místodržitelem na Moravě (1850–1860). Lažanští nepatřili k nejbohatším rodům, koncem 19. století na velkostatecích Manětín, Rabštejn nad Střelou a Chyše vlastnili přibližně 10 000 hektarů půdy. Obě české větve rodu vymřely ve 20. století (1932, 1969) a jejich majetek byl zkonfiskován. Dodnes žije potomstvo třetí rakouské větve, která již v 19. století ztratila vazby na České království. Během 17. až 20. století vlastnili Lažanští několik paláců v Praze, nejznámější z nich je palác Lažanských z 19. století s kavárnou Slavia.

Zámek Chýše

Metternichové

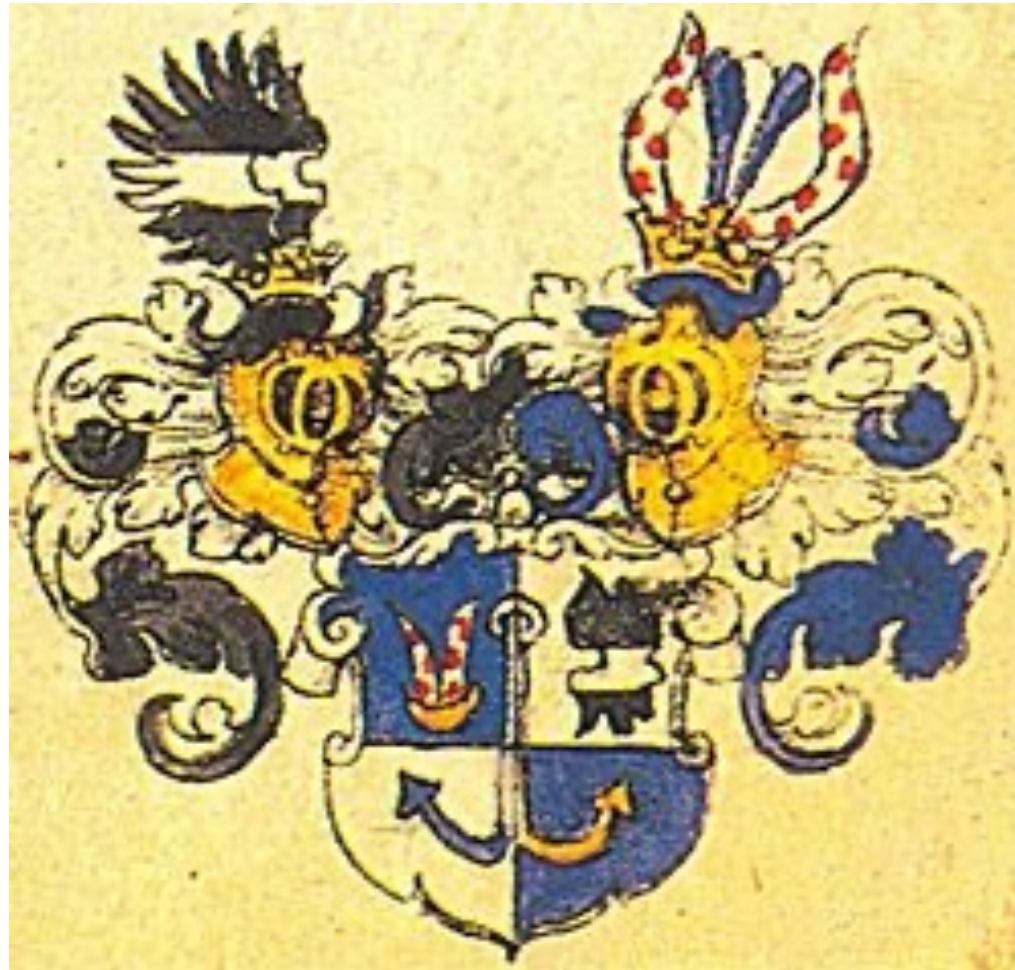

- Metternichové jsou starý šlechtický rod původem z Německa připomínaný od 13. století. Původně vlastnili majetek v Porýní, od 17. století v Čechách, později také na Moravě a v Uhrách. Jako katolíci a stoupcí Habsburků získali hraběcí titul (1679), později dosáhli titulu knížat (1813). Po ztrátě majetků v Německu za napoleonských válek se jejich hlavním sídlem stal Kynžvart. Nejvýznamnější osobností rodu byl kníže Klemens Václav z Metternichu (1773–1859), který jako dlouholetý rakouský ministr zahraničí a státní kancléř patřil ke klíčovým postavám evropské diplomacie první poloviny 19. století, zároveň byl symbolem konzervativní politiky v habsburské monarchii před revolucí v roce 1848. Rodovou titulaturu obohatil o italský titul vévody z Portelly. Jeho syn Richard (1829–1895) byl dlouholetým rakouským velvyslancem v Paříži, kde jeho manželka Pauline Metternichová podporovala také české umělce a přispěla k propagaci české kultury. Po zestátnění majetku v Československu (1945) se hlavním rodovým sídlem stal zámek Johannisberg v Německu. Rod vymřel v roce 1992.

Zámek Kynžvart

Nosticové (Nostitz)

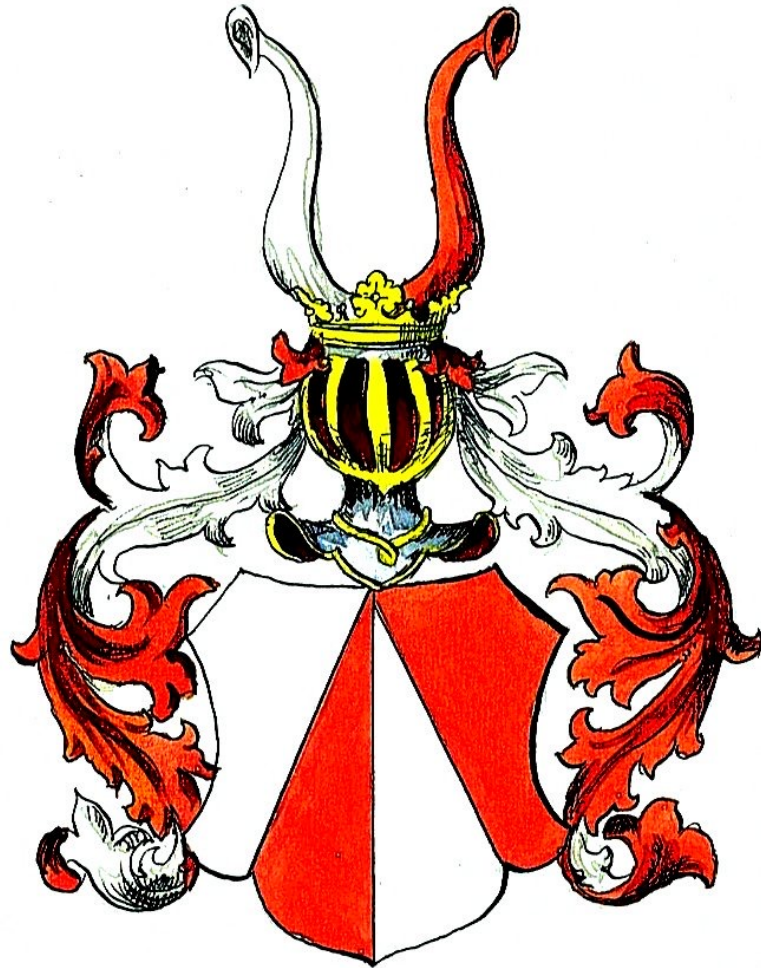

- Nosticové, něm. i staročesky Nostitz, je jméno starého šlechtického rodu původem z Horní Lužice, kde vlastnili sídlo Nostice u Budyšina, který se brzy rozšířil také do Slezska, Lužice, Čech a Polska. Páni z Nostic se objevují již roku 1280 jako majitele hradu a panství Nostitz, jež roku 1439 prodali. Rod pánů z Nostic se rozdělil na tři větve Unwürde (u Kytlice) s liniemi Unwürde a Cunewalde, Ullersdorf (jižně od Jänkendorfu) a dvěma liniemi Ullersdorf a Schönbrunn (k té poslední patří též slezské vedlejší linie z Damiče, Ransova, Lampertsdorfu a z Cedlic) dále také Rozburk s liniemi Rothenburg, Guttau a Čocha. Původní rodová linie rozburských Nosticů začíná Kašparem z Nostice († 1484), jehož tři synové, Hartwig, Jiří a Ota, založili linie Čocha, Guttau a Rozburg, jež se později ještě rozvětvily. Do Čech jako první přichází Hanuš, který se usadil v Praze roku 1528, v okolí vlastnil malý statek a později byl přijat za obyvatele království. Otto z Nostic se jako první prosadil mezi českou šlechtou. Během stavovského povstání stál na císařově straně, stal se říšským dvorským radou, po konfiskacích roku 1620 koupil Sokolov, Rehlovice, Hliňany a domy na Malé Straně. Zemřel v roce 1630. Česká hraběcí větev Nosticů má počátky u Hartwiga z Nostic, který založil linii z Čochy. Jeho pravnuk Jan Mikuláš z Nostic († 1619) coby zemský hejtman volovského knížectví, zanechal dva syny, Otu II. (1608–1669) a Jana Hartwiga, z nichž první se stal praotcem linie na Rokytnici. Ota II. byl významným členem slezské zemské vlády, tajným císařským radou a držel statky nejen ve Slezsku a Lužici, ale právě i v Rokytnici. Otův syn Kryštof Václav z Nostic-Rokytnic (1648–1712) získal roku 1673 lénem Rienecké hrabství (získal ho společně se svým strýcem Janem Hartvíkem z mladší linie Nostic-Rieneck), povznesl tuto linii roku 1675 do českého a roku 1692 do říšského hraběcího stavu. Po druhé světové válce byla hrabata z Nostic-Rienecku z Čech vysídlena a odsunuta do Rakouska a jejich majetek byl zkonfiskován. Ačkoli zástupci české šlechty dostali po druhé světové válce mnohdy své majetky zpět, u Nosticů tomu tak nebylo, protože se jednalo o původně německý rod z Lužice, a to navzdory tomu, že se rodina v roce 1910 přihlásila k české národnosti. Rod Nosticů však považoval České království za svůj nový domov, kterému dal mnoho vzdělaných příslušníků, jež byli českými vlastenci.

Zámek Sokolov

Hazlovští (Haslauer)

- Hozlauerové z Hozlau resp. z Hazlova (německy Haslauer von Haslau) byli šlechtický rod v Čechách, Frankách a Fojtsku. V roce 1845 vymřel v mužské linii. Jejich erb je identický s erby rodů Neuberků a Raitenbachů. Hozlauerové z Hozlau přišli do Čech z Haslau v rakouské marce Ostarrichi (dnes Dolní Rakousy). V první zmínce o vesnici Hazlov z roku 1224 se objevuje Bedřich z Hozlau, který pravděpodobně založil tamní hrad. Rod vymřel v mužské linii v osobě c. k. plukovníka Josefa z Hozlau, který zemřel v roce 1845 v Brně. Další rodové větve sídlily v Čechách, Frankách a Fojtsku. Jedním z jejich sídel v Severní župě (Nordgau) byl hrad Haslau dochovaný dodnes v západočeské obci Hazlov na Chebsku. V roce 1311 členové rodiny urovnali spor s klášterem Valdsasy, který vypukl poté, co poddaní kláštera zabili bärnauského soudce Konráda Hozlauera. Jako zchudlá zemská šlechta 14. století na Chebsku, v Ašském výběžku a ve Dvorskú některé členové rodu působili jako loupeživí rytíři. Bedřich Hozlauer byl jedním z pomocníků Bedřicha z Neuberka a v roce 1380 se účastnil guttenberského sporu a poté i chebského sporu.

Hrad Hazlov

Pachtové z Rájova (Pachta von Rayhofen)

- Pachtové z Rájova (též německy Pachta von Rayhofen) jsou původně měšťanská rodina, která v roce 1628 z rukou císaře Ferdinanda II. získala erb a šlechtický přídomek. Psali se pode Rájova na Chebsku. Prvním nositelem jména uvedeným v literatuře byl Jiří Pachta († 1582), původně poddaný z Horšovského Týna, který získal vzdělání a stal se někdy po polovině 16. století rektorem školy v Kolíně. Jeho následovníkem v rektorství na kolínské škole byl Jan Pachta Budynský († 1621), který pak v letech 1580–1582 učil na pražské univerzitě, poté se stal rychtářem v Kolíně a věnoval se i literární tvorbě. Po obdržení erbovního listu se psal od roku 1593 jako Pachta z Rájova. Doloženým zakladatelem rodu byl měšťan z Horšovského Týna a hejtman tloskovského panství Jan Pachta († po 1642), který byl 4. ledna 1628 císařem Ferdinandem II. povýšen do českého vladyckého stavu a byl mu udělen erb a predikát z Rájova. Jeho synové Václav Augustin a Jan se přestěhovali na Nové Město Pražské. Syn Jana Pachty mladšího Daniel Norbert (1600–1682) se stal sekretářem dvorské komory, v roce 1652 obdržel říšské šlechtictví (psal se pak von Rayhofen) a v roce 1654 povýšil do rytířského stavu. Rozmnožil rodinné statky a hospodářství dědictvím, výhodnými nákupy i sňatky, čímž získal například Poběžovice a Valtinov. Od roku 1671 byl purkrabím hradeckého kraje, dále byl královským místodržícím a zemským soudcem. Danielovi synové František Václav († 1714), Karel Daniel († 1729), Jan Antonín († 1717), Arnošt Josef († po 1695) a Jan Jáchym (1676–1742) byli v roce 1701 povýšeni do panského stavu. Jan Antonín získal dědictvím v roce 1689 statky po jihlaské rodině Heidlerů z Bukova i právo psát se z Bukova. Koupil Větrný Jeníkov a další statky na Moravě např. Slapanice, Jiříkovice, Velký Beranov či Dalešice. Jeho synové byli spolu se strýcem Janem Jáchymem v roce 1721 povýšeni do hraběcího stavu. Někteří příslušníci rodu vykonávali významné funkce ve státní správě. Syn Jana Jáchyma František Josef Pachta (1710–1799) se stal dvorským i zemským soudcem, nejvyšším mincmistrem, místodržícím a předsedou nejvyššího soudu. Pachtové vešli ve známost také svou nákladnou, avšak vybranou stavební činností. Arnošt Josef dal přestavět sídlo v Liblici na barokní zámek, podle příkazů Jana Jáchyma vznikl z tvrze v Liběchově barokní zámek, na pokyn Františka Josefa vznikl mj. zámek v Bezně a byl přestavěn Nový Falkenburk. V Praze jsou s jejich jménem spojeny čtyři paláce, další byl zbořen roku 1868 (tzv. Pachtův palác čp. 86 na křižovatce ulic Křižovnické a Platnéřské). Veliký milovník hudby a mecenáš, hrabě Jan Josef (1756–1834), se věnoval své kapele, kterou doplňoval poddanými z Pravonína. Sám komponoval, stýkal se s Josefem Myslivečkem a ve svém pražském paláci na Anenském náměstí pořádal pravidelná hudební matiné, kde byl opakovaně hostem dokonce i Mozart s manželkou Konstancí. Ve 2. polovině 19. století přesídlili někteří potomci Pachtů z Rájova mimo české země. Pachtové z Rájova neměli významné spojení s Karlovarským krajem. Původem měšťanská rodina, která v roce 1628 získala šlechtický titul a erb, se psala „z Rájova“ na Chebsku. Ačkoliv v oblasti Karlovarska neměli hlavní sídlo, je možné, že někteří členové rodu v regionu působili nebo s ním měli jiné spojitosti.

Rájov (Royau)

- Rájov je malá vesnice, část obce Mnichov u Mariánských Lázní v okrese Cheb v Karlovarském kraji. Nachází se asi 4,5 kilometru jižně od Mnichova. Je zde evidováno 44 adres. První písemná zmínka o vesnici pochází z roku 1273. Název obce je spojen s českým šlechtickým rodem Pachtů z Rájova. Rájov byl samostatnou obcí, od 1. ledna 1975 je částí obce Mnichov.

Pluhové z Rabštejna (Pflug von Rabenstein)

- Pluhové z Rabštejna (též Pflugové) byl starý český šlechtický rod, který počátkem 16. století povýšil do panského stavu. Přídomek odvozovali podle hradu Rabštejn na řece Střele v západních Čechách. Příjmení od erbovního znamení radlice z pluhu. Oldřich vlastnil koncem 13. století Pluhův Žďár v jižních Čechách a zplodil mnoho potomků. Další Oldřich Pluh se podílel na správě panství za nezletilého Oldřicha III. z Hradce. Během jeho správy bylo vybudováno nové opevnění Jindřichova Hradce, kde je po něm dosud pojmenována tzv. Pluhova bašta. Poté odešel do královských služeb, kde dvacet let působil jako královský podkomoří Jana Lucemburského, kterému znovu a znovu dokázal shánět dostatek finančních prostředků na jeho zahraniční výdaje. Za své služby pak získal budoucí rodové sídlo Rabštejn. Jeho první syn Tamm z Pluhu v královské službě pokračoval, v letech 1319–1331 byl nejvyšším hofmistrem Jana Lucemburského, v letech 1341–1347 litoměřickým proboštem a roku 1351 zemřel. Jeho erb je vymalován na stropě přízemí věže v kostele Narození Panny Marie v Holubicích u Prahy. Oba mladší synové se dostali do svárů s Karlem IV., který jim však odpustil. Získali statky na Loketsku. Hynek obnovil zpustlý hrad Kynžvart, působil jako fojt v Horní Lužici. Ctibor Pluh z Rabštejna byl v letech 1340–1346 zemským komturem českého balivátu Řádu německých rytířů. Jeho syn Hynčík měl majetek v Bavorsku a válčil proti husitům. I další příslušníci rodu bojovali z Bavorska s husity. Rozbroje skončily až koncem 15. století. Tehdy začal Hanuš (Jan Pluh z Rabštejna a na Bečově i v Tachově) těžit cín ve Slavkovském lese. Ze zisku vybudoval město a hrad Bečov, získal Nečtiny, Tachov, Chodovu Planou a patřil mezi nejbohatší české šlechtice. Působil jako nejvyšší maršálek, v letech 1533–1537 vykonával funkci nejvyššího kancléře. Zemřel v úřadu a s poctami byl pohřben v kapli Nejsvětější Trojice (Císařské) katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Jelikož neměl žádného dědice, svoje velké jmění odkázal svému synovci Kašparovi, který s nabytým majetkem dobře hospodařil. Přidal se ovšem na stranu vzbouřených stavů, po porážce veškeré statky ztratil a musel emigrovat. Na konci 16. století vymřela rodina v Čechách. Karl Christian Baron von Pflugk ze saské linie byl jmenován hrabětem českým dne 7. dubna 1701. Míšeňská větev rodu existuje dodnes.

Hrad Bečov

Rýznburkové (Riesenburg)

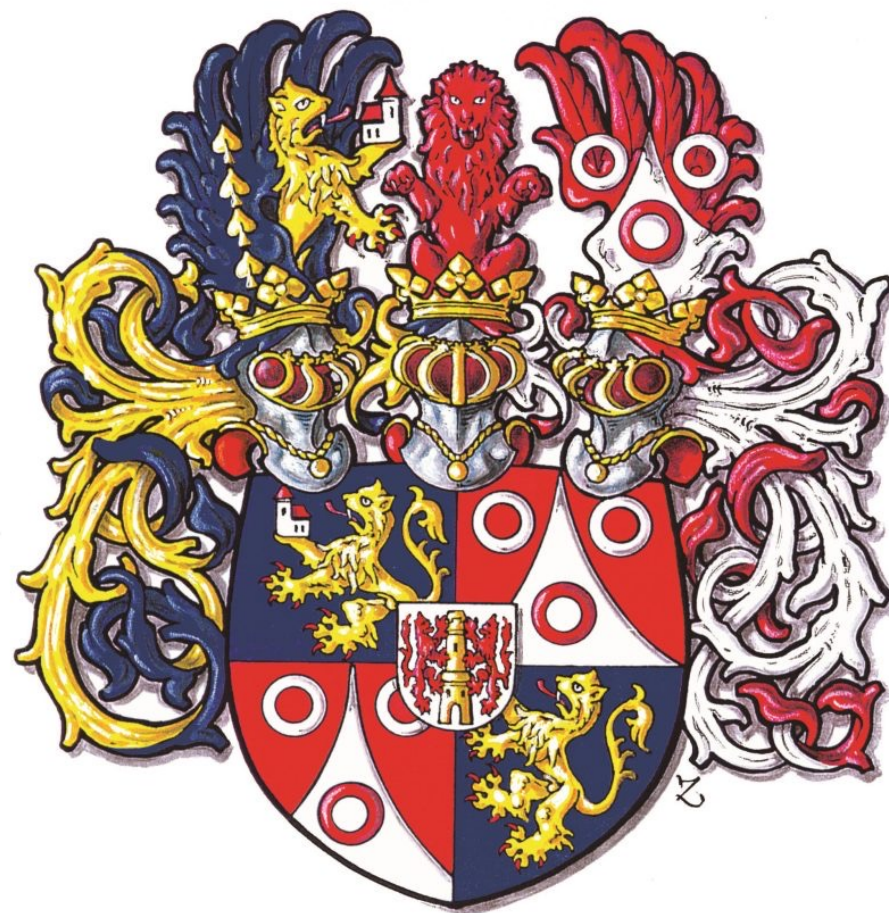

- Rýzmburkové (též páni z Oseka a Rýzmburka, z Riesenburka, německy von Osek und Riesenburg) byli český šlechtický rod původem ze severních Čech. Byli hlavní větví jednoho z nejstarších českých rodů nazývaných podle hrábí v erbu Hrabišici. Praotcem Hrabišiců měl být jistý Všebor, zmiňovaný ve starých českých kronikách, který žil v první polovině 11. století. Jeho syn Kojata byl kastelánem na hradě Bílině. Během 12. a 13. století získali příslušníci tohoto rodu statky v kraji bílinském, okolo Oseka a na Loketsku. Někteří z nich zastávali úřad nejvyššího komorníka. Slavek I., který založil Osecký klášter, měl syny Hrabiše a Bohuslava. Boreš II., který se jako první psal z Rýzmburka, vybudoval rozsáhlé panství a zařadil se mezi nejmocnější muže v zemi. Za Václava I. byl v roce 1238 nejvyšším maršálkem. Při vzpouře královice Přemysla, budoucího krále Přemysla Otakara II., proti jeho otci (v letech 1248–1249) zůstal na straně krále a po potlačení vzpoury byl odměněn funkcí nejvyššího komorníka. Funkci si udržel až do Václavovy smrti. Když nastoupil Přemysl Otakar II. na trůn, zbavil Boreše tohoto úřadu a dokonce ho nakrátko uvěznil. V dalších letech se zřejmě jejich vztahy urovnaly, Boreš provázal krále na křížové výpravě do Pruska (1254–1255) a v roce 1260 se zúčastnil Přemyslovy vítězné bitvy u Kressenbrunnu. Jak se však postupně zhoršovaly vztahy krále a české šlechty, přidal se Boreš na stranu opozice a spolu se Závišem z Falkenštejna se postavil do čela otevřeného odboje. Král však odboj potlačil, Boreš byl zatčen a buď popraven, nebo zemřel ve vězení. V roce 1354 bratři Boreš starší a Slavek získali od Karla IV. právo svobodného horního podnikání na svých statcích. Boreš působil i na královském dvoře, byl dvorským sudím a v letech 1367–1378 hejtmanem České falce. Často také doprovázel Karla IV. na jeho cestách. Za Václava IV. byli páni z Rýzmburka na straně panské jednoty. Jeden z Borešů patřil k jejím dosti aktivním členům a po smíru, vyhlášeném v roce 1396, se stal členem královské rady. Patřil k pánům, kteří na zasedání rady 11. června 1397 na Karlštejně povraždili královu oblíbenku. Další Borešové pak postupně ztráceli majetek, měli časté soudní spory a dokonce se uchýlovali k loupežným přepadům, za což přišli roku 1415 o důležitý hrad Přimdu, odkud tyto akce vedl jejich purkrabí Tista. Zchudli natolik, že jeden z příslušníků rodu se dle kroniky Bartoška z Drahonic zúčastnil bitvy u Lipan v řadách plzeňského landfrýdu „opěšalý a chudý“. Rýzmburkové i tak zůstali členy panského stavu, ale ztrátu jejich postavení dokumentuje fakt, že při volbě Jiřího z Poděbrad za zemského správce v roce 1452 je jistý Boreš jmenován téměř na konci seznamu. Poslední známý doklad z dějin rodu je z roku 1528. Rod v mužské linii vyhasl Janem Borešem z Rýzmburka a Oseka.

Hrad Andělská Hora (Engelsburg)

Šlikové (Schlik)

- Šlikové (též Schlikové, s predikátem z Holíče a Pasounu, německy zu Bassano und Weißkirchen) jsou český šlechtický rod významný především v 15. a 16. století. Původně měšťanská rodina z Chebu vynikla v osobě kancléře Kašpara Šlika a získala značný majetek. Později rod ovládal značnou část severozápadních Čech (Loketsko, Chebsko) a jako první z Českého království obdržel říšský hraběcí titul (1437). Moc rodu ještě vzrostla počátkem 16. století s objevem ložisek stříbra v Krušných horách a získáním práva razit vlastní mince. Přijetím luteránské víry a vlivem přesahujícím hranice Českého království se několikrát dostali do konfliktu s Habsburky, o značnou část majetku přišli po porážce stavovského povstání v roce 1547. Většina členů rodu se zapojila i do dalšího stavovského povstání v letech 1618–1620, poté došlo k likvidaci majetkového zázemí v západních Čechách a nejslavnější příslušník rodu Jáchym Ondřej Šlik byl popraven. Do služeb Habsburků tehdy vstoupil jediný člen rodu, pozdější polní maršál Jindřich Šlik, který založil novou doménu ve východních Čechách. Poměrně velký majetek si jeho potomci udrželi až do 20. století, znovu se uplatnili i ve státních službách. Dnes rodině náleží již jen část bývalého rozsáhlého majetku na Jičínsku (Jičíněves, Vokšice). Do světových dějin peněžnictví se Šlikové zapsali vznikem výrazu dolar, které má etymologický původ v názvu jáchymovských tolarů ražených na jejich panství v Jáchymově v 16. století.

Ostrovský zámek

Jáchymovský tolar

